

Dokumenttype	NOU 1991:29	Dokumentdato	1991-06-27
Tittel	Lensmannsetatens oppgaver og organisering		
Utvalgsleder	Josefsen, Øystein		
Utgiver	Justis- og politidepartementet		
Oppnevnt	1990-06-20	Sider	100
Kapittel	2 Sammendrag - utvalgets konklusjoner		
	2.1 Sentrale problemstillinger		

Utvalgets sentrale problemstillinger har vært:

- Hvilke oppgaver er det naturlig å legge til lensmannsetaten og hvordan kan polititjenesten styrkes?
- Hvilken organisasjonsform er mest hensiktsmessig for å få løst disse oppgavene på en best mulig måte?
- Hvordan skal virksomheten styres?
- Hva kan gjøres for å effektivisere ressursbruken i lensmannsetaten?

Som utgangspunkt for å formulere svar på disse problemstillinger, har utvalget lagt til grunn politiroллеutvalgets utredning. Her formuleres blant annet prinsippet om at politiet bør ha en nærhet til publikum, og at politiet i Norge bør ha et sivilt preg. Videre at lokalsamfunn av en viss størrelse skal ha sitt politi på stedet. Utvalget har videre forutsatt at det ytterste ledd av en politiorganisasjon skal ha det operative ansvar og løse de daglige oppgaver innenfor sitt distrikt. I ekstraordinære situasjoner ligger det imidlertid i sakens natur at det lokale politi på en ubyråkratisk måte må kunne be om bistand enten fra nabolokaler eller fra overordnet organ. Videre har utvalget lagt til grunn at de organisatoriske løsninger som velges, må være tilpasset de behov som befolkningen som brukere og lokale myndigheter har.

Kapittel 2 Sammendrag - utvalgets konklusjoner

2.1 Sentrale problemstillinger

Opgaver for etaten

Lensmannsetaten har idag et bredt spekter av oppgaver. Et gjennomsnittlig norsk lensmannskontor bruker idag i overkant av 30 pst. av arbeidstiden til sivile gjøremål, i overkant av 40 pst. til politimessige gjøremål, ca. 20 pst. til intern administrasjon. Resten av arbeidstiden (ca. 7 pst.) går med til informasjonsoppgaver, forebyggende arbeid og lensmennes private bierverv. I tillegg et betydelig forebyggende arbeid under utførelsen av andre oppgaver.

I utvalgets mandat ligger den forutsetning at man ønsker å styrke polititjenesten i lensmannsetaten. Tre hovedgrupper av tiltak er helt sentrale for å oppnå dette målet:

- Redusere omfanget av de sivile gjøremål.
- Interne effektiviseringstiltak i etaten.
- Bedre samordning og styring av ressursene.

I utgangspunktet er det mulig å overføre de aller fleste sivile oppgavene til kommunalforvaltningen og andre statlige etater. Bidragsfogdfunksjonen og namsmannsfunksjonen utgjør over 80 pst. av de sivile gjøremål. I endel bykommuner utføres disse oppgavene av andre forvaltningsorganer.

Ved vurderingen av hvilke sivile oppgaver som bør tilligge etaten har utvalget spesielt vurdert følgende forhold:

- Statlige oppgaver som har stor betydning for etatens politimessige gjøremål bør beholdes i etaten.

- I hvilken grad øvrige sivile oppgaver bør i utgangspunktet vurderes overført til andre.
- Om det er nødvendig å opprettholde sivile oppgaver for å kunne forsvare en tilstrekkelig politimessig bemanning?
 Selv om de private bierverv kun legger beslag på ca. 1 pst. av etatens totale ressurser, eller ca. 25 årsverk, finner utvalget det naturlig å vurdere om det er riktig å beholde disse oppgavene i etaten, av følgende grunner:
 - Oppgavene stjeler tid fra andre gjøremål.
 - Det ligger en fare i uheldige prioriteringer i forhold til andre oppgaver fordi de er inntektsbringende.
 - Oppgavene innebærer en godtgjørelse for de som utfører dem. Omfanget er sterkt varierende fra kontor til kontor og forårsaker dermed betydelige lønnsforskjeller mellom lensmenn.

Kapittel 2 Sammendrag - utvalgets konklusjoner

2.1 Sentrale problemstillinger

Organisering av etaten

Dagens organisering følger to hovedlinjer:

- De aller fleste av landets kommuner har sitt eget lensmannskontor. Med få unntak er det kun de aller minste kommunene og endel byer med politikammer som ikke har lensmannskontor.
- I kommuner med politikammer er det ulike løsninger. Noen har ikke lensmannskontor, noen har lensmannskontor som kun utfører sivile oppgaver og andre lensmannskontor som utfører polititjeneste utenfor bykjernen mens politikammeret utfører disse tjenestene innenfor bykjernen.

Utvalget ser det som et sentralt spørsmål å komme fram til organisasjonsform som gir en enhetlig struktur for hele landet.

Lensmannsetaten er underlagt fylkesmannen i de administrative sakene og politimesteren i politisakene. Dermed må lensmannen forholde seg til to forskjellige overordnede instansjoner. Dette kan skape problemer for lensmannen, fordi de to overordnede instanser begge har viktige oppgaver som de ønsker at lensmannskontoret skal prioritere. Også for staten er dette et problem idet mulighetene for en effektiv styring reduseres. Utvalget mener det er viktig å finne en organisasjonsform som gir lensmannskontoret kun en overordnet.

Et spørsmål som ventelig vil skape et stort engasjement i samfunnet er om etaten bør bygges opp omkring større enheter. Av landets 370 lensmannskontor har 278 seks ansatte eller mindre. Fire av lensmannskontorene har kun en ansatt - lensmannen. Politirolleutvalget går i sin delinnstilling nr. 1 inn for at enhver kommune i utgangspunktet bør ha sitt politi, bl.a. fordi det er mange tilknytningspunkter mellom kommunalforvaltningen og politiet. På den annen side har Norge mange små kommuner. Over 200 kommuner har under 4.000 innbyggere - av disse har nesten 100 under 2.000 innbyggere. Dagens bemanning ligger ved de fleste lensmannskontor på 800 - 1.000 innbyggere pr. årsverk i etaten. De små kontorene har således svært få medarbeidere å spille på til å betjene et kontor og få til forsvarlige vaktordninger. Det er derfor en stor utfordring å komme fram til en organisasjonsform som tar hensyn til behovet for et mest mulig desentralisert politi, samtidig som kontorene får en bemanning som tilfredsstiller behovet for en effektiv og politimessig forsvarlig drift, med best mulig publikumsservice.

Kapittel 2 Sammendrag - utvalgets konklusjoner

2.1 Sentrale problemstillinger

Effektivisering i etaten

Utvalget har knyttet til seg ekstern bistand for å vurdere ressursbruk og effektivisering i lensmannsetaten. Sentrale spørsmål har vært:

- Fordeling av ressurser på de ulike oppgavene
- Forskjeller i ressursbruk mellom forskjellige typer lensmannskontor
- Muligheter for effektivisering.

For utvalget har det vært viktig å få svar på:

- Hvor mye ressurser som kan frigjøres ved å fjerne oppgaver fra etaten.
- Hvilke muligheter etaten har for å frigjøre ressurser gjennom interne effektiviseringstiltak.

Resultatene av undersøkelsen har vært viktige for utvalget i vurderingen av sammenhengen mellom størrelse på bemanningen i lensmannsdistriktene og kostnadseffektivitet.

Lensmannsetaten er inne i en omfattende EDB-utvikling. De fleste lensmannskontor har nå fått EDB-utstyr, og etaten står overfor installering av ADMSYS - et system som inneholder spesielle programmer for en rekke av de administrative oppgavene. Det er knyttet store forventninger i etaten til EDB. Flere lensmannskontor kan melde om betydelige forenklinger både i arbeidet med sivilsakene og i de interne administrasjonsoppgavene. En viktig utfordring for lensmannsetaten er å skape grunnlag for et EDB-miljø ved lensmannskontorene, noe som er en forutsetning for at en skal kunne ha nytte av det nye utstyret.

Kapittel 2 Sammendrag - utvalgets konklusjoner

2.2 Utvalgets konklusjoner og forslag

Sterkt sammenfattet kan utvalgets hovedkonklusjoner uttrykkes i følgende punkter:

- Utvalget foreslår en enhetlig styring av politi- og lensmannsetaten i Norge. Konkret betyr det at det politimessige og administrative styringsansvar samles. Utvalget har foreslått to modeller, en underlagt politimestrene og en underlagt fylkesmannen.
- Politi- og lensmannsetaten bør etter utvalgets oppfatning utføre politimessige såvel som sivile gjøremål.
- Utvalget mener at en må være restriktiv med å belaste politi- og lensmannsetaten med sivile gjøremål som kan gå ut over etatens primæroppgave - politiarbeidet. I lys av dette foreslår utvalget at en del av de sivile gjøremålene fjernes fra lensmannsetaten. Dette gjelder også lensmannens private bierverv som utvalget ikke ser som en offentlig oppgave. Utvalget mener også at en i fremtiden må være restriktiv med å tilføre politi og lensmannsetaten nye sivile gjøremål.
- Utvalget ser på bakgrunn av gjennomførte ressursbruksundersøkelser og sammenligning av kostnadstall i etaten, ett betydelig effektiviseringspotensiale i politi- og lensmannsetaten. Utvalget anbefaler konkrete tiltak og prøveprosjekter for å få til produktivetsforbedringer.
- Konkret ser utvalget muligheter til å effektivisere virksomheten gjennom driftsenheter som muliggjør en totalt bedre utnyttelse av ressursene, og bedre samarbeid mellom tjenestestedene. Utvalget mener det vil være hensiktsmessig å etablere større enheter enn i dag.
- Utvalget har også konkludert med at ressursene i en betydelig grad har vært kanalisert til deler av landet der befolkningsunderlaget har vært svakest, og dermed kriminalitet og antall sivile saker lavest, på

bekostning av områder med sterkere befolkningsgrunnlag, høyere kriminalitet og større antall sivile saker. Utvalget anbefaler på denne bakgrunn en revurdering av ressursbruken i politi- og lensmannsetaten. Utvalgets samlede forslag og konklusjoner framkommer i kapitlene 6 - 9 i utredningen. Forslagene gjengis her i den rekkefølge de har i utredningen. Begrunnelsen for forslagene finnes i vedkommende kapittel.

Kapittel 2 Sammendrag - utvalgets konklusjoner

2.2 Utvalgets konklusjoner og forslag

Ressursbruken i lensmannsetaten (kap. 6)

1. Utvalget slår fast at det har skjedd en kanalisering av ressurser i lensmannsetaten til områder der behovet er avtakende. Områder med nær tilknytning til større byer, områder med sterk befolkningsvekst og områder med lav gjennomsnittsalder har jevnt over mindre ressurser pr innbygger enn områder med fraflytting og lite kriminalitet. Etter utvalgets oppfatning er det et klart behov for å foreta en gjennomgående og kritisk vurdering av ressursene i lensmannsetaten, der formålet må være å prioritere ressursene mot de tett befolkede områder av landet der kriminaliteten er høyest og hvor det er et stort antall sivile saker.
2. Utvalget anbefaler departementet å foreta en total gjennomgang av struktur og organisering av politietaten. I denne forbindelse bør antallet politikamre, og den regionale fordeling av den samlede bemanning være viktige tema.
3. Utvalget vil stille spørsmålstegn ved fordelingen av ressurser mellom politistasjonene. Stasjoner som burde være sammenliknbare opplever store variasjoner i antallet ansatte, og kostnader pr. straffesak (se tabell 6.4.). Selv om disse spørsmål ligger utenfor utvalgets mandat finner utvalget det riktig å reise spørsmålene, og anbefale at politimestre og departement foretar den nødvendige kritiske vurdering. Mellom lensmannskontorene er det betydelige forskjeller med hensyn til produktivitet og kostnadseffektivitet. Noen av disse forskjellene er lett forklarlig ved at mindre kontorer ikke har muligheter til å oppnå de stordriftsfordeler ved spesialisering og strømlinjeforming av oppgavene som større kontorer har muligheter for. Til tross for dette, er det imidlertid en del betydelige forskjeller som ikke lar seg forklare på denne måten. Noen kontorer har rett og slett et bedre grep på den administrative drift og en større evne til å løse oppgavene effektivt. Etter utvalgets oppfatning ligger det her et stort potensiale for produktivetsforbedring ved lensmannskontorene som utvalget mener bør utnyttes på en konstruktiv måte. Utvalget vil derfor foreslå at det så snart som mulig iverksettes et prøveprosjekt hvor f.eks. i størrelsesorden 15 lensmannskontorer inngår. Formålet med prosjektet vil være å kartlegge hvordan de ulike kontorene rutinemessig løser de ulike oppgaver og funksjoner som tilligger lensmannskontorene. Etter at kartleggingsarbeidet er foretatt, velges den mest effektive oppgaveløsning og introduseres ved de øvrige kontorene. Ved en slik systematisk gjennomgang av oppgave for oppgave, basert på denne form for gjensidig læring, er utvalget kjent med at erfaringstall tilsier en effektivisering i størrelsesorden 30 - 40 pst. ved sammenliknbare virksomheter. Når prøveprosjektet er gjennomført, bør resultatene føres videre ut i etaten gjennom tilsvarende læringsprosesser. Metoden som kalles Beste demonstrerte praksis (BDP) skaper gjennom denne form for gjensidig læring mellom kontorene både entusiasme og motivasjon for å effektivisere og utvikle organisasjonen. Utvalget mener at lensmannsetaten er særdeles velegnet for å bruke denne form for lærings-

og effektiviseringsteknikk.

4. Undersøkelsen viser at bidragsfogdfunksjonen krever ca. 278 årsverk. Disse årsverkene frigjøres når trygdekontoret overtar ansvaret for bidragssakene, sommeren 1992.

Undersøkelsen viser også at kostnadene pr. namssak og forkynnelse er ca. dobbelt så høye ved de små kontorene som ved de store/mellomstore. Dersom alle kontorer hadde namsmanns- og stevnevitnefunksjonen med den samme kostnadseffektivitet, ville det beregningsmessig frigjøre ca. 48 årsverk.

Undersøkelsen viser at det er betydelige forskjeller mellom lensmannskontorene med hensyn til ressursbruk til interne administrasjonsoppgavene. Det er store forskjeller også mellom kontor som burde være sammenliknbare. Dette tyder på at det ligger et betydelig effektiviseringspotensiale for en del av kontorene gjennom bedre interne rutiner, bedre ledelse og innføring/bedre bruk av EDB. En reduksjon fra 19 til ca. 14 pst. av etatens totale ressursforbruk vil beregningsmessig gi ca. 125 årsverk.

De private gjøremål krever 25 årsverk, som beregningsmessig vil frigjøres dersom de tas bort fra lensmannsetaten slik dette er foreslått i kap. 7.

Sammen med overføring av bidragsfunksjonen, vil dette beregningsmessig utgjøre nær 500 årsverk som kan frigjøres i lensmannsetaten.

Det må understrekes at frigjorte årsverk er beregnet ut fra gjennomsnittstall. Avstander, båtreiser o.l vil fortsatt være faktorer som er ressurskrevende.

5. Utvalget regner med at det ligger en effektiviseringsgevinst i et bedre tjenestesamarbeid mellom lensmannskontor og politikammer innenfor politioppgavene og gjennom å integrere lensmannsfunksjonene i politikammeret på steder hvor det ligger til rette for det.
6. Utvalget vil understreke at det på ingen måte er noen automatikk i at det effektiviseringspotensiale det i utredningen er redegjort for skal bli realisert. Erfaringene viser at dersom det ikke finner sted en aktiv oppfølging fra overordnet myndighets side, med klare resultatkrav til etaten, vil slike rasjonaliseringsgevinster lett bli borte. For å sikre at ressurser som frigjøres også i praksis blir omdisponert til andre oppgaver innen etaten, må det finne sted en bevisst oppfølging og styring av ressursene både på sentralt og lokalt hold.
7. Utvalget vil peke på at lensmannsetaten driver sin virksomhet med totalt sett lave kostnader. Dette gjelder såvel reelt som når en sammenligner med de oppgaver som f.eks. utføres ved politistasjoner og politikamre. I tillegg til dette, er virksomheten basert på nærhet og stor kontakt med publikum. Dette styrker mulighetene for å utføre et godt politiarbeid, både på det forebyggende plan så vel som i etterforskning. Etter utvalgets oppfatning er dette viktige elementer å bibeholde når fremtidige organisasjonsløsninger og styringssystemer velges.

Kapittel 2 Sammendrag - utvalgets konklusjoner

2.2 Utvalgets konklusjoner og forslag

Fremtidige oppgaver for lensmannsetaten

(kap. 7)

8. I dette kapittelet gir utvalget sin tilråding til hvilke oppgaver som i framtiden bør utføres ved lensmannskontorene. I kapittel 8 har utvalget

foreslått at politi- og lensmannsetat skal ha sammenfallende oppgaver. Dette innebærer at de sivile oppgaver som foreslås utført ved lensmannskontorene vil bli utført av politikammeret i områder som ikke har lensmannskontor.

9. Utvalgets utgangspunkt er at lensmannsetatens viktigste oppgave er knyttet til de politimessige gjøremål, det vil si forebygge kriminalitet og oppklare allerede begåtte lovbrudd. Virksomhet som kan komme i konflikt i forhold til denne primærfunksjon, bør etter utvalgets oppfatning vurderes fjernet fra lensmannsetaten.
10. Utvalget vil imidlertid understreke at mange av de sivile gjøremål som lensmannsetaten og politiet har hatt, har virket positivt på etatenes muligheter til å utføre et godt politiarbeid. Mange av de sivile oppgavene gir en stor og løpende kontakt med publikum og en detaljert kunnskap om forholdene i distriktet. Dette gir lensmannsetaten bedre muligheter til å utføre et godt forebyggende, så vel som etterforskningsarbeid i politisaker. I tillegg til dette er dagens system med både politimessige og sivile oppgaver i lensmannsetaten rasjonell ressursbruk.

En gjennomgang av hvilke sivile oppgaver lensmannsetaten i fremtiden skal ha, bør imidlertid, etter utvalgets oppfatning, være kritisk. Behovet for kritiskheten ligger i at utvalget ser det som riktig å skjerme lensmannsetatens primærfunksjon, politioppavene. I dette ligger også at utvalget er reservert til å tilføre lensmanns- og politietaten nye sivile oppgaver.

11. Utvalget mener at namsmannsfunksjonen medfører utstrakt kontakt med deler av befolkningen i distriktet og gir således grunnlag for god oversikt over distriktet og god personkunnskap. De ansatte i lensmannsetaten har utdannelse i å utføre disse gjøremål og de er trent i operativt arbeide. Ved å overføre oppgavene til en annen offentlig etat, vil det i visse tilfeller måtte søkes bistand fra politimyndigheten ved utførelse av oppdrag. Dette unngås ved at gjøremålene tilligger en etat som også utfører politioppavene ordinært. Den inngående kjennskap til distriktet som namsmannsfunksjonen er med på å gi, antas samlet sett å gi fordeler ved utførelse av politioppavene. I visse sammenhenger kan det likevel tenkes at arbeidet med namssaker vil kunne få den motsatte virkning for politioppavene. Namsmannsfunksjonen medfører kontakt med personer i vanskeligheter og et slikt møte med namsapparatet vil ofte for den enkelte oppleves negativt, noe som i neste omgang vil kunne slå ut i samme retning for politiarbeidet.

Utvalget er likevel kommet til at en totalvurdering tilsier at oppgavene mest hensiktsmessig kan bibeholdes i lensmannsetaten.

12. Spørsmålet om å utvide adgangen til å forkynne pr. post er drøftet i utvalget. Lensmannsetaten vil kunne avlastes et antall forkynnelser i fall reglene i tvangfullbyrdslovens § 13 ,3. ledd blir endret. Den gir i dag banker og andre innretninger hvis plan er fastsatt ved lov eller ved stortingsbeslutning eller ved vedtak av Kongen, adgang til selv å forkynne påkrav gjennom anbefalt brev.

Utvalget mener at det bør overveies å innføre den samme adgang for godkjente inkassobyråder og advokater dersom dette kan utføres med en rimelig grad av sikkerhet for at forkynnelsene blir utført på en betryggende måte ved en utvidelse til de grupper som er nevnt.

13. Lensmannens oppgaver som representant for skifteretten består i:
1. Motta melding om samtlige dødsfall i distriktet, jfr. skiftelovens § 12a og føre dødsfallsprotokoll. Ved mottak av melding om dødsfall blir det innhentet oversikt over arvingene i boet og hva boets eiendeler består i. Det blir i noen grad innhentet opplysninger fra ligningsmyndigheter, banker o.l. om formuesforhold. Rutinemessig blir det sendt kopier av dødsfallsmeldinger til prest, folkeregister og trygdekontor. Det er vanlig at de pårørende får

veiledning og hjelp til å fylle ut de aktuelle skjemaer som skal sendes skifteretten ved overtakelse av bo til privat skifte.

Det er videre vanlig at arvingene får veiledning om regler som gjelder for arveoppgjør i den utstrekning de ber om det.

2. Ved offentlig skifte av dødsbo og ved konkurser foretar lensmannen registrering av boene, det vil si lager en opptegnelse og verdibedømmelse av eiendelene i boet. Den samme funksjon utføres også ved offentlig skifte av separasjons- og skilsmissebo i den utstrekning skifteretten anmoder om det.

Utvalget er av den oppfatning at oppgavene beskrevet under punkt 1 foran, bør beholdes ved lensmannskontorene. Oppgavene beskrevet under punkt 2 anser utvalget som et ansvar for det offentlige, men de behøver ikke nødvendigvis utføres av lensmannskontorets ansatte.

14. Utvalget mener at notarialfunksjonen er en oppgave som ikke står i noe motsetningsforhold til politioppgaven eller andre oppgaver utvalget går inn for at lensmannen skal utføre. Den er av beskjedent omfang og gjør følgelig krav på liten del av arbeidstiden. Utvalget går inn for at oppgaven også i fremtiden utføres av lensmannen.
15. En rekke lover som inneholder bestemmelser om skjønn angir at skjønn i første instans skal styres av lensmannen. Slike oppgaver krever innsikt i prosessuelle spørsmål som lensmannen besitter, eller har lett for å sette seg inn i. Det er ikke andre instanser som oppgaven uten videre kan overføres til. Omfanget av arbeidet er beskjedent. Utvalget foreslår at den eksisterende ordning på dette område fortsetter.
16. Lensmannen er idag takststyrer for naturskadefondet. Et flertall bestående av formannen, Frøstrup, Heggelund, Høidahl, Myhren og Røkke ser ikke prinsipielle betenkeligheter med at oppgaven beholdes ved lensmannskontoret, men vil, fordi oppgaven kan være byrdefull, likevel anbefale at den blir tillagt andre, f.eks. landbrukskontoret. Et mindretall bestående av Johannesen, Ravlo og Ødegård ser fordelene med at det er en rimelig ordning. For lensmannen er det en vanlig tjenestehandling som ikke innebærer krav på særskilt godtgjørelse. Lensmannen har kompetanse til å utføre arbeidet. Det kreves innsikt og kunnskap i prosessuelle spørsmål, idet takst i det vesentlige følger reglene i skjønnsloven. På den annen side er oppgaven periodevis ganske tidkrevende. Disse medlemmer vil likevel anbefale at oppgaven beholdes i lensmannsetaten.
17. Ved beregning av arveavgift i dødsbo og ved overdragelse av fast eiendom, har skattefogden behov for uttalelse om verdien av den eiendom det gjelder. Et flertall bestående av formannen, Frøstrup, Høidahl, Myhren og Røkke mener at dette er oppgave som ikke naturlig hører til lensmannens arbeidsområde. Mindretallet bestående av Heggelund, Johannesen, Ravlo og Ødegård foreslår at ordningen opprettholdes.
18. I noen tilfeller benytter lagmannsretten lensmannen til å formidle varsling av lagrettemenn. Dette er en oppgave av lite omfang og utvalget finner det rimelig at lensmannen bistår i den utstrekning domstolen ønsker det.
19. Lensmannen forestår idag utbetaling av rovviltpremier. Utvalget antar at det for etaten totalt innebærer svært liten arbeidsbelastning, og at det fortsatt bør kunne utføres ved lensmannskontoret der det fremstår som det åpenbart mest praktiske. Man mener likevel at det primært er en oppgave for viltmyndighetene, og at det naturlige ville være å overføre oppgaven til viltneemda.
20. I henhold til lov av 10.7.36, nr. 4, om valg av styre for bygdeallmenninger og statsallmenninger, er lensmannen formann i valgstyret. Ordningen ved valg av styre er slik at det i hovedtrekk

skjer på samme måte som ved kommunevalg både hva angår forberedelse og selve valg møtet. Disse valg samler i alminnelighet svært liten deltakelse. Utvalget er av den oppfatning at loven bør endres slik at valg av styre kan skje under noe enklere former, for eksempel på møte hvor de stemmeberettigede gis anledning til å være til stede. Lensmannens medvirkning i prosessen bør da falle bort.

Det er for tiden under behandling forslag til ny lov som vil regulere dette forhold. Fremgangsmåten ved valg av styre er ikke foreslått endret i forhold til dagens ordning.

21. De fleste lensmannskontorer mottar og forbereder søknader om pass, ervervstillatelser for våpen og lotteritillatelser. Forarbeidet omfatter kontroll av opplysningene i søknaden og om nødvendige vedlegg er tilstede. Eventuelt gebyr for behandlingen blir innkrevd. Søknaden og gebyret blir deretter oversendt politimesteren til avgjørelse. Søknaden er i alminnelighet ledsaget av en uttalelse fra lensmannen. Pass og i noen grad lotteritillatelser som er utstedt blir deretter sendt tilbake til lensmannen for utlevering til søkeren. Utvalget vil tilrå å overføre myndigheten til å ferdigbehandle disse søknadene fra politimesteren til lensmannen.
22. Utvalget mener at andre oppgaver som idag ligger ved politikammeret f.eks. journalføring m.v. kan overføres til lensmannsetaten.
23. Utvalget oppfatter oppgaven som "miljøpoliti" som en del av den ordinære politioppgave som må omfattes av bestrebelsene for å effektivisere polititjenesten. Det er grunn til å understreke at nettopp lensmannsetaten bør ha en sentral posisjon når det gjelder bekjempelsen av det som benevnes som "faunakriminalitet".
Med hensyn til nye gjøremål for lensmannsetaten, vil utvalget trekke følgende konklusjon:
1. Det må vises tilbakeholdenhet med å tilføre etaten nye gjøremål som ikke har en nær og positiv virkning i forhold til politifunksjonen eller andre gjøremål som etaten har ansvaret for.
 2. Beslutningsmyndigheten i endel forvaltningssaker tillegges lensmannskontorene når de praktiske og tekniske såvel som administrative problemer med dette er avklart.
 3. Lensmannskontoret må i begrenset utstrekning bistå med enklere rettshjelp og informasjon til publikum innenfor sine fagområder.
24. Utvalget mener at lensmannens inntekter i framtiden fullt ut skal baseres på en fast lønn med innplassering i statens lønnsregulativ.
Ved vurderingen om de private gjøremål skal kunne beholdes ved lensmannskontoret, er det naturlig å ta utgangspunkt i om oppgaven er et anliggende som staten bør ha ansvar for. I den utstrekning dette er tilfelle bør oppgaven fortsatt kunne ligge hos lensmannen. Eventuell godtgjørelse må i såfall fastsettes etter reglene i rettsgebyrloven og tilfalle staten. Oppgaver som ikke ansees å være offentlige, bør fjernes.
25. Utvalget kan ikke se funksjonen som forliksfullmektig er en oppgave staten bør ha ansvaret for. Tvert imot synes det å være uheldig at lensmannen i denne fase av en sak opptre på vegne av en part. Oppgaven bør derfor bortfalle.
26. Lensmannen yter idag bistand til skriving av dokumenter. Dette gjøremål går i hovedsak ut på å skrive skjøter, kjøpekontrakter, testamenter, ektepakter, samboerkontrakter og andre dokumenter.
Et flertall i utvalget bestående av formannen, Frøstrup, Høidahl, Heggelund, Myhren, Røkke og Ødegård kan ikke se at dette er en oppgave for staten. Flertallet vil videre peke på de problemer som kan oppstå dersom det gjøres feil, som i neste omgang kan utløse krav om erstatning overfor staten.
Mindretallet bestående av Ravlo og Johannesen foreslår dagens ordning opprettholdt.

27. Lov om offentlige auksjoner og licitasjoner av 14.08.18, nr. 3, sier at offentlig myndighet kan forlange at lensmannen holder frivillig auksjon.
- Et flertall i utvalget bestående av formannen, Frøstrup, Heggelund, Høydahl, Myhren, Røkke og Ødegård er klar over at det på visse områder fremtrer som praktisk at lensmannen kan påta seg oppgaven med å holde frivillige auksjoner. likevel synes det ikke å by på alt for store problemer å få andre til å utføre slike oppdrag i den alt overveiende del av landet. Flertallet vil peke på det finnes en rekke auksjonsforretninger som baserer seg på denne type virksomhet. Det er dessuten tillatt for enhver som har noe å selge å framby dette ved auksjon såfremt det ikke skjer som et ledd i næringsvirksomhet.
- Flertallet i utvalget kan, selv om dette er en virksomhet som tradisjonelt utføres av lensmannen, ikke se at det er en oppgave som staten bør ha ansvaret for. Den bør derfor bortfalle.
- Mindretallet bestående av Ravlo og Johannesen ønsker dagens ordning opprettholdt.
28. Utvalget mener at lensmannen i noen grad må kunne bistå skifteretten med oppdrag som et ledd i offentlig skiftebehandling. Det er imidlertid ikke ønskelig at lensmannens engasjement i forhold til slike oppgaver økes i forhold til idag. Utvalget ser derfor med en viss skepsis på at lensmannen eventuelt skal kunne påta seg oppdrag som bobestyrer. Slike oppgaver er ofte tidkrevende, og kan gå på bekostning av polititjenesten.
- Lensmannen blir ofte oppnevnt som testamentfullbyrder. en testamentfullbyrder vil være en navngitt person, som etter arvlaters bestemmelse skal utføre bobehandlingen. Ett slikt booppgjør vil etter lovendringen i 1990 være å betrakte som et privat skifte. Hvem som helst kan bli oppnevnt som testamentfullbyrder. Det synes kanskje urimelig å avskjære lensmannen adgangen til å utføre et slikt oppdrag, særlig i betraktning av at den som tildeler oppdraget er død når det er aktuelt å effektivere det. Utvalget er imidlertid kommet til at dette ikke er en offentlig oppgave og at den derfor bør bortfalle som sådan.
29. Samtlige lensmenn er idag stedlig representant for TONO i sine distrikter. Oppgaven for TONO består i å gi tillatelse til bruk av musikk, laget av komponister tilsluttet TONO. Utvalget ser det praktiske i at TONO kan ordne sin representasjon på den måten det fungerer idag. Oppgaven medfører ikke særlig tidsbruk, og er en serviceytelse fra etatens side. Utvalget kan imidlertid ikke se at dette er en oppgave som staten har ansvar for. Det er derfor ikke en oppgave som bør tilligge lensmannskontoret.
30. Utvalget ser jakt- og fiskerioppsyn som en del av polititjenesten, spesielt i forbindelse med bekjempelse av miljøkriminalitet. Tjenesten forutsettes utført i kraft av politimyndighet, og det er hensiktsmessig at både politi- og lensmannsetaten har sentrale oppgaver på dette område.
31. Endel lensmenn har idag avtale med kommunene om å være sekretær for forliksrådet. Utvalget ser ingen grunn til at staten skal utføre sekretærfunksjonen for et kommunalt utvalg. Ordningen bør derfor opphøre.
32. Ved opprettelsen av legater blir det som regel ved testamentariske bestemmelser fastsatt hvem som skal styre legatet eller være medlem av legatstyret. Ikke skjelden blir slike oppgaver tillagt lensmannen.
- Det synes nærliggende at det bør være en oppgave for staten å se til at statutter for legater blir fulgt i de tilfelle hvor det dreier seg om allmennyttelige eller samfunnsnyttige interesser. I slike tilfelle mener utvalget at lensmannen kan utøve en slik funksjon. Dreier det seg utelukkende om rene private interesser, finner utvalget at lensmannen ikke skal utføre slike oppgaver.

Kapittel 2 Sammendrag - utvalgets konklusjoner

2.2 Utvalgets konklusjoner og forslag

Etatens ledelse og styring (kap. 8)

33. Utvalget vil anbefale en harmonisering av oppgavene i politi- og lensmannsetaten, slik at ethvert politikammer, bortsett fra påtalefunksjonen, utfører de samme oppgavene som et lensmannskontor. Dette innebærer at politikammeret vil bli tillagt flere sivile oppgaver enn det har idag. Fire grunner taler for en slik harmonisering:
- Hele landet får en enhetlig politi og lensmannsetat, med tilnærmet samme oppgaver i by- og landdistrikter.
 - Etaten får et enhetlig styringssystem.
 - Arbeidet med sivile oppgaver som for lensmennes vedkommende er av sentral betydning for evnen til å løse de politimessige oppgavene på en tilfredsstillende måte, vil i minst like stor utstrekning ha betydning for arbeidet i byene.
 - En harmonisering av oppgavene vil bety at politimesteren, som skal ha et samlet ansvar for politi- og lensmannsetaten innenfor sitt distrikt - både de sivile og de politimessige gjøremål - på en mer direkte måte må engasjere seg i denne del av sitt ansvarsområde.
34. Utvalget har innenfor rammen av sitt mandat ikke hatt mulighet for å vurdere om andre forvaltningsmessige og sivile gjøremål i politiet kan utgå/reduceres. Utvalget vil derfor anbefale at det foretas en gjennomgang av de forvaltningsmessige og sivile oppgaver som i dag tilligger politiet med sikte på å vurdere om slike gjøremål kan reduseres i omfang.
35. Dagens styring av virksomheten innebærer at ulike etater har det administrative og økonomiske ansvaret for samme tjenester. Eksempelvis har fylkesmannen administrasjons- og budsjettansvaret for politiarbeide utført av lensmannsetaten, mens politimesteren har ansvaret for akkurat det samme arbeidet så lenge det utføres av politikammeret. Også når det gjelder de sivile sakene har ulike etater ansvaret for samme oppgaver. Av hensyn til den overordnede styringen av disse oppgavene mener utvalget det er nødvendig å ha en enhetlig organisasjonsform for hele landet.
- Politikammerets ledelse må kvalitativt og kvantitativt styrkes for å kunne ta på seg de nye oppgavene på en tilfredsstillende måte. I dette ligger spesielt behovet for å oppgradere politimestrenes administrasjon med hensyn til økonomistyring og økonomiforvaltning, personellbehandling og personellutvikling, herunder ledelsesutvikling og endelig kompetanse knyttet til systematisk arbeid med å utvikle organisasjon og produktivitet.
36. Utvalget mener at den administrative og faglige styring bør legges under den samme ledelse. Dagens system der politimestrene har det politifaglige ansvar, mens fylkesmennene har det administrative og økonomiske ansvar for driften av lensmannskontorene, er problematisk. Likeledes er det problematisk at politimesteren er lensmannens foresatte i politimessige saker, mens fylkesmannen er foresatt når det gjelder en del av de sivile gjøremål i tillegg til økonomiske og administrative saker.
- Etter en samlet vurdering vil utvalgets flertall bestående av formannen, Frøstrup, Heggelund, Høidahl, Myhren og Ødegård, foreslå at en velger en styringsmodell der politimesteren tillegges også det administrative ansvar for lensmannskontorene. Dette forutsetter som nevnt overfor at politikammerets ledelse oppgraderes med den nødvendige kompetanse og kapasitet som muliggjør at dette ansvar kan utføres på en tilfredsstillende måte.

Et mindretall i utvalget bestående av Johannesen, Ravlo og Røkke vil tilrå at hele politi og lensmannsetaten legges forvaltningsmessig inn under fylkesmannen.

Hele utvalget er enig om at behovet for enhetlig styring av politi og lensmannsetaten tilsier at en velger en av de to foreslåtte modeller.

37. Utvalget legger stor vekt på at politi og lensmannsetaten skal ha en samordnet og enhetlig ledelse. Derfor foreslås at alle administrative og operative lederoppgaver samles på en hånd innen det enkelte politidistrikt.
38. Utvalget har tidligere pekt på hensiktsmessigheten av at sivile gjøremål og polititjeneste utføres av samme etat. Både prinsipielt og faglig er dette en nyttig kombinasjonen, samtidig som man får et enhetlig, offentlig serviceorgan over hele landet. Utvalget forutsetter at den kapasitet som er nødvendig for å utføre de oppgaver som foreslås overført politiet, dekkes opp ved at de instanser som dermed får en avlastning overfører stillinger og driftsmidler til politiet, slik at de nye oppgaver ikke går på bekostning av de politimessige gjøremål. Utvalget mener det på dette grunnlag ikke vil være behov for nye ressurser for å realisere sitt forslag.
39. Utvalget går inn for et desentralisert enhetspoliti, slik politiroллеutvalget har omtalt det, og hvor enhetlig ledelse og nærhet til publikum er sentrale forutsetninger. Videre forutsetter utvalget at man reorganiserer den sentrale politiledelse. Det er behov for en faglig samordnet ledelse hvor rammevilkårene og prioriteringene samordnes. Etter utvalgets syn foregår det en betydelig grad av dobbeltarbeid som følge av manglende delegering og detaljstyring innenfor dagens sentralledelse.
40. Lensmannsdistriktene justeres og/eller utvides slik at de i en større utstrekning enn i dag gir mulighet for en mer kostnadseffektiv ressursutnyttelse, spesialisering av personellet og sist, og ikke minst utvikle en publikumsservice som totalt sett er bedre enn i dag.
41. Politimesteren må ta et aktivt ressursstyringsansvar for hele sitt politidistrikt. Dette ansvar gjelder ikke bare påtalefunksjonen i distriktet, men i høyeste grad den totale ressursbruk og prioriteringen av arbeidsoppgavene. Dette betyr at politimesterens fokus når det gjelder ressursstyring, ikke bare må avgrenses til eget politikammer og de nære problemer som så og si vil være i "eget hus", men han må også ta ansvar for ressursstyringen når det gjelder lensmannskontorene.
42. Utvalget har forutsatt at politimesteren skal ha et aktivt ressursstyringsansvar for hele sitt politidistrikt, herunder også lensmennene. Dette må få konsekvenser for budsjetteringen av politi- og lensmannsetaten og for Justisdepartementets praksis når det gjelder tildeling av midler. Utvalget vil derfor foreslå:
 - De to budsjettkapitler i statsbudsjettet slås sammen til ett nytt kapittel med betegnelsen "Politi- og lensmannsetaten". Dette innebærer at man kun opererer med en lønnspost og en driftspost for politi- og lensmannsetaten. Budsjettspesifikasjonen i Justisdepartementets fagproposisjon bør i tillegg forenkles, ved at underpostinndelingen sløyfes. (Medlemmene Johannesen og Ravlo dissenterer på dette punkt, se nedenfor).
 - Bevilgninger til tiltak og formål som etter utvalgets forslag skal ligge under politi- og lensmannsetatens ansvarsområde og som i dag gis over andre budsjettkapitler, foreslås lagt inn på budsjettkapitlet for politi- og lensmannsetaten, slik at man oppnår et helt samordnet budsjett.
 - For å sikre at politimesteren får et best mulig grunnlag for å utøve en aktiv ressursstyring innenfor sitt tjenestedistrikt, bør ressurstildelingen fra Justisdepartementet til det enkelte politidistrikt finne sted i form av en rundsum.

- Midlene bør prinsipielt ikke øremerkes til spesielle formål. Det bør være politimesteren som, på grunnlag av de generelle retningslinjer og prioriteringer som foreligger fra sentralt hold, sammenholdt med de lokale behov, bestemmer fordelingen på innsatsområdene. Utvalget vil derfor som sitt hovedsyn fraråde at deler av budsjettet til politi- og lensmannsetaten fordeles separat.
- Politimesteren må ha ansvaret for å tildele midler til de enkelte lensmannskontorer innen sitt distrikt. Prinsippet om rundsumtildeling bør også gjelde her.
- En større frihet for den enkelte politimester til å bestemme ressursdisponeringen i eget distrikt, må ledsages av et større ansvar for at forutsatte resultater oppnås og for at økonomistyringen er så god at de tildelte rammer ikke overskrides. Resultatrapporteringen fra lensmennene til politimester og fra politimester til Justisdepartementet bør, etter utvalgets syn, bygges ut og forbedres.

Dersom fylkesmannsmodellen for overordnet styring velges, vil fylkesmannen ha det totale ressursstyringsansvar for sitt fylke.

Et mindretall bestående av Johannessen og Ravlo vil opprettholde ordningen med at politiet og lensmannsetaten har hvert sitt budsjettkapittel.

Begrunnelsen er at det er to etater med til dels ulikt arbeidsfelt og organisering. Mindretallet anser det også som viktig at Stortinget en gang i året gis anledning til å uttale seg om ressursfordelingen mellom by- og landpolitiet. De positive effekter av et felles budsjett som flertallet har fremhevet, mener mindretallet ivaretas av utvalgets forslag om enhetlig ledelse.

Mindretallet mener at et felles budsjettkapittel i realiteten innebærer at lensmannsetaten blir lagt ned/slått sammen med politiet.

Kapittel 2 Sammen drag - utvalgets konklusjoner

2.2 Utvalgets konklusjoner og forslag

Hovedprinsipper for fremtidig inndeling i lensmannsdistrikter (Kap. 9)

43. Utvalget mener at det bør tilstrebes å la grensene for lensmannsdistriktene følge kommunegrenser, på en slik måte at en eller flere kommuner utgjør et lensmannsdistrikt. I enkelte tilfelle hvor deler av kommunen har betydelig enklere adkomst til andre lensmannskontor bør det vurderes å fravike dette prinsippet.
44. I kapittel 8.2 har utvalget vurdert den overordnede styringen av lensmannsetaten, og skisserer to modeller - fylkesmannsmodellen og politimestermodellen. Dersom fylkesmannsmodellen velges bør lensmannskontorene høre til politidistrikt innen eget fylke. Dersom politimestermodellen velges bør det åpnes for å legge lensmannsdistriktene til det politidistrikt som alle forhold tatt i betraktning, er mest naturlig, uavhengig av fylkesgrenser. Innenfor de enkelte fylkene bør det også foretas en revisjon av grensene for politidistriktene, slik at lensmannsdistriktet legges til nærmeste politikammer.
45. Etter utvalgets syn bør det være en øvre grense på 1 time for utrykning til mindre steder. Til enkelthusstander i befolkningssvake områder bør man imidlertid kunne akseptere en lengre utrykningstid, mens større tettsteder (over 500 innbyggere) bør ha en kortere utrykningstid.
46. Hensynet til en god ressursutnyttelse og samordning av polititjenesten

gjør at en bør undergi organiseringen i større tettområder der kommunegrensene ikke utgjør naturlige geografiske skiller en spesiell vurdering. I slike områder er det på det rene at lovbyttere raskt forflytter seg over kommunegrensene, slik at det er naturlig å se disse områdene som et felles marked for kriminelle. Dette stiller krav til en politimessig samordning av ressursene. Den samordningen polititjenesten i slike områder krever ivaretas gjennom utvalgets forslag om enhetlig styring.

47. Publikums ønske om kort vei til lensmannskontoret (geografisk tilgjengelighet) taler for å ha mange mindre kontorer.

På den annen side er det ønske om en utvidet åpningstid, publikumstjeneste om kvelden og i helgene (tidsmessig tilgjengelighet).

Her vil man stå overfor to motstridende hensyn når man skal disponere en gitt bemanning. Disse hensyn må balanseres.

48. Et flertall bestående av formannen, Heggelund, Johannesen, Ravlo, Røkke og Ødegård vil peke på at endel tett befolkede områder er det korte avstander mellom lensmannsdistriktene. Innenfor de seks kommunene på Øvre Romerike vil det ikke være noe problem å betjene ca. 60.000 innbyggere innenfor en utrykningstid på ca. 1/2 time. På den annen side bør det være en øvre grense for hvor stort innbyggertall et lensmannsdistrikt skal betjene. Med dagens bemanningsnorm ville et slikt lensmannskontor ha ca. 60 ansatte, og bli en stor og u håndterlig enhet.

Flertallet mener det bør være en øvre grense på ca. 25.000 innbyggere for et lensmannsdistrikt. Det bør imidlertid kunne avvikes fra dette prinsippet innenfor enkeltkommuner med høyere folketall, slik at kommunen ikke får to lensmannskontor å forholde seg til.

Flertallet mener imidlertid at det også bør være en nedre grense for lensmannsdistriktene. For å få en forsvarlig vaktordning som sikrer publikums behov for polititjenester, ser utvalget en idealbemanning på ca. 6 - 12 tilsatte i et lensmannsdistrikt. Innenfor et distrikt kan det være flere tjenestesteder.

Det er ikke mulig å fastsette en endelig norm for størrelsen på et lensmannsdistrikt, hverken i utstrekning, befolkningsstørrelse eller bemanning. De store ulikheter i geografi, kommunikasjoner, avstander til nærmeste tettsted, befolkningskonsentrasjoner m.m. gjør det umulig å fastsette slike kriterier som gjeldende for hele landet. For øvrig er det flertallets syn at hensyn som nærhet mellom politiet og publikum, politiets integrasjon o.l. er vel så viktige som utrykningstiden. De dramatiske hendelser er ikke det som preger politiets hverdag, - noe sted.

Ressursbruksanalysen viser at kostnadseffektiviteten er høyere ved de store og de mellomstore kontorene enn ved de små kontorene. Også av denne grunn mener flertallet det vil være hensiktsmessig å etablere større enheter enn i dag.

Et mindretall bestående av Frøstrup, Høidahl og Myhren mener det er behov for retningslinjer i det videre arbeid med distriktsinndelingen:

En totalvurdering ut fra de ovennevnte hensyn tilsier etter disse medlemmers oppfatning at antallet lensmannsdistrikter reduseres vesentlig i forhold til de 370 distrikter vi har i dag. Dette må skje ved en nøye gjennomgang av nåværende inndeling der de prinsipper som er nevnt i de ovenstående punkter legges til grunn. Ut fra hensynet til kostnadseffektivitet og for å få mest mulig tjenesteproduksjon ut av hver bevilget krone, vil disse medlemmer foreslå at det som utgangspunkt for denne gjennomgang av distriktsinndelingen legges til grunn en standard for bemanning pr. lensmannsdistrikt i størrelsesorden 10 stillingshjemler.

Særskilte lokale hensyn enkelte steder vil sannsynligvis tilsi at en slik standard på bemanningsstørrelsen ikke kan praktiseres uavkortet i alle tilfeller. Det vil derfor trolig være realistisk å justere anslaget for antall innen en revidert distriktsinndeling noe oppover. Disse medlemmer vil antyde at ca. 250 lensmannsdistrikter bør kunne representere et rimelig ambisjonsnivå for en samlet revisjon av

nåværende distriktsinndeling.

I tillegg til en reduksjon i antallet distrikter, er det etter utvalgets vurdering også behov for en gjennomgang av den nåværende fordeling av den tilgjengelige bemanningskapasitet regionalt, der siktemålet må være å få en fordeling som regionalt er bedre i overensstemmelse med kriminalitetsbildet og fordelingen av de sivile saker, jfr. kapittel 6.1.

49. Lensmannskontor som ikke har politimessige funksjoner tilføres politimessige gjøremål eller nedlegges/integreres i politi- og lensmannsetatens øvrige gjøremål.
50. Utvalget har gjennom sitt arbeid sett på de tre politikamrene som ikke har eget "primærrområde", nemlig Uttrøndelag, Hordaland og Sogn. To av disse kamrene ligger i tillegg i et annet politidistrikt. All ressursbruk i politi og lensmannsetaten påvirker polititjenesten i distriktene. Utvalget har vanskelig for å se at denne måten å bruke ressursene på, er den mest effektive. Utvalget anbefaler at det blir vurdert en sammenslåing med det nærliggende politikammer.
51. Etter utvalgets oppfatning, er det nå behov for en omfattende revurdering av grensene for lensmannsdistrikter og grensene for utøvelse av politimyndighet, slik at politikammerets politimyndighet er sammenfallende med kommunegrensene i den residenskommune kamrene ligger. Dette er en prinsipiell opprydding som vil påvirke ansvaret for polititjenesten i svært mange bykommune i Norge. Ved å knesette dette prinsipp har ikke utvalget gitt noen konkret anvisning på hvordan selve polititjenesten skal organiseres i vedkommende distrikt. Utvalgets forslag kan derfor ikke automatisk tolkes dithen at en sentralisert løsning er den mest hensiktsmessige. Det vil være avhengig av hvordan virksomheten for øvrig er organisert, og på hvilken måte de sivile gjøremål blir innpasset i politikammerets øvrige virksomhet. Utvalgets forslag er altså et forslag som utvider politikammeret og politimesterens politimessige ansvar uten å gi anvisning på hvordan dette ansvar skal forvaltes. Forslaget tjener etter utvalgets oppfatning også det formål å gi større klarhet i forhold til kontakt med lokale myndigheter samtidig som det på landsbasis gir en mer enhetlig organisering av politi og lensmannsetaten.
52. Som utvalget har pekt på tidligere, har en funnet det hensiktsmessig at politi og lensmannsetaten i Norge har både sivile og politimessige gjøremål. Denne vurdering er basert på ønske om bedret publikumsservice, enhetlig organisasjonsstruktur, ønske om å drive så kostnadseffektivt som mulig, og politiets behov for sivil kontakt med det omliggende samfunn for å kunne utføre de politimessige oppgaver best mulig. Disse prinsipper anvendt på dagens organisering av politi og lensmannsetaten vil, etter utvalgets oppfatning, medføre at det er naturlig å foreta en vurdering av de tjenestesteder med bare politimessige oppgaver som befinner seg i slike distrikter.
53. Ut over dette bør det etter utvalgets oppfatning, som et resultat av forslaget om å integrere politi og lensmannsetaten, skje en revurdering av politikamrenes organisering av sine tjenester. Formålet må her være å finne frem til praktiske, kostnadseffektive og publikumsvennlige løsninger. Som eksempel på en slik gjennomgang vil utvalget konkret nevne Bergen politidistrikt. Her vil det måtte bli en lokal vurdering om behovet for antall tjenestesteder innen politidistriktet. Ønskes det ingen tjenestesteder utenom sentrum, legges politistasjoner og lensmannskontorer ned. De sivile gjøremål organiseres som en egen avdeling ved politikammeret. Finnes det hensiktsmessig med politienheter utenom sentrum, må politistasjoner og lensmannskontorer i samme område slås sammen funksjons- og ressursmessig, og utgjøre ett av flere operative enheter under politimesteren. Saksmengde på de enkelte deloppgavene må også her være avgjørende for om man velger kombinasjon og sambruk eller spesialisering.

Forholdene vil være svært ulike fra sted til sted. Det må derfor gis stor grad av frihet til lokalt å velge den løsning man finner mest hensiktsmessig.

54. Etter utvalgets syn er den nåværende prosedyre i grensereguleringssaker lite egnet når det gjelder å imøtekomme behovet for å foreta fortløpende tilpasninger av distriktsinndelingen ut fra endrede behov. Den begrensning av handlefriheten som ligger i nåværende prosedyre reduserer styringsmulighetene over en viktig komponent i ledelsen av virksomheten.

Som resultatansvarlig for virksomheten innen sitt distrikt, bør politimesteren ha meget større muligheter til å foranledige smidige og raske reguleringer av distriktsgrensene innen sitt ansvarsområde.

Utvalget vil anbefale:

- Når det gjelder opplegg til omfattende endringer av distriktsinndelingen, d.v.s. store omlegginger som omfatter hele eller store deler av landet, er det etter Utvalgets syn naturlig at hovedtrekkene i et slikt opplegg blir presentert for Stortinget.
- Når det derimot gjelder justeringer som foretas fortløpende som ledd i en naturlig tilpasning av ressursbruken og organiseringen til endrede behov, mener utvalget dette må være en sak som avgjøres med endelig virkning av Justisdepartementet etter forslag fra politimesteren eller på departementets eget initiativ.
- Saker som gjelder regulering av grensene for utøvelse av politimyndighet, bør i hovedsak oppfattes som et lokalt anliggende, og delegeres til politimesteren.

Disse to siste typer endringsforslag bør etter Utvalgets oppfatning belyses og tas standpunkt til når departementet behandler politimestrenes virksomhetsplaner.

55. Utvalgets forslag vil ha en rekke administrative og økonomiske konsekvenser.

De fleste forslag vil bety en frigjøring av ressurser i lensmannsetaten. Dernest vil en del forslag medføre en effektivisering av ressursbruken i lensmannsetaten og i politiet.

Et av forslagene, at politiet skal ha de samme sivile gjøremål som lensmannsetaten, vil medføre at ressurser må overføres fra andre etater til politiet. Dette gjelder først og fremst ressurser tilknyttet namsfunksjonen. Utvalgets forslag betyr imidlertid ikke at det eksisterer behov for nye ressurser til disse oppgavene.

Summarisk vil konsekvensene av utvalgets forslag kunne fremstilles tabellarisk på følgende måte:

Administrative og økonomiske konsekvenser av utvalgets forslag (kap. 10)

Forslag	Ressurs-				behov
	Lovendr. konsek.	Budsj. konsek.	Adm. +/-		
Politiets tilførsel av namsmannfunksjon på steder med kammer	ja	ja	ja	ja	nøytralt
Bidragstildingsfunksjonen utgår	vedtatt	ja	ja	ja	-
Politiets foretak for forkynnelser også i sivilsaker	ja	ja	ja	ja	ubetydelig
Inkassobyråer og advokater utfører forkynnelser	ja	nei	nei	nei	-
Oppgaven med å fastsette verdi for skattefogd utgår	nei	nei	ja	ja	ubetydelig
Utbetaling av rovviltpremier overføres til viltneimnda	nei	ja	nei	nei	ubetydelig
Vervet som formann i valgstyret for allmenninger utgår	ja	nei	nei	nei	ubetydelig
Lensmannen avgjør søknader om pass, våpen og lotterier	ja	ja	ja	ja	-
Funksjonen som forlikfullm. utgår	nei	nei	nei	nei	-

Dokumentskriving for private utgår	nei	nei	nei	-	
Frivillige auksjoner utgår	nei	nei	nei	-	-
Oppdrag som bobestyrer utgår	nei	nei	nei	nei	-
Oppdrag som testamentfullbyrder utgår	nei	nei	nei	-	
Oppdrag for TONO utgår	nei	nei	nei	nei	-
Innføring av enhetl. styring av politi/lensmannsetaten	ja	ja	ja	ja	-
Sammenfallende oppgaver for politi- og lensmannsetat	ja	ja	ja	ja	-
Sivile lensmannskontor integreres i øvrig virksomhet	nei	ja	ja	ja	-
Sammenslåing av politi- og lensmannsktr. i samme komm.	nei	ja	ja	ja	-
Budsjettkap. for politi- og lensmannsetaten slås sammen	nei	ja	ja	ja	ubetydelig
Bevilgninger til alle formål for politi/lensmannsetaten legges til samme kapittel	nei	ja	ja	ja	ubetydelig
Rammebevilgning til hvert politidistrikt	nei	ja	ja	ja	ubetydelig
Ingen sentral øremerking av budsjettmidler	nei	ja	ja	ja	ubetydelig
Sammenslåing av lensmanns distrikter til større enh.	nei	nei	ja	ja	-
Endring av status for politistasjoner/l.m.kontor	nei	nei	ja	ja	-
Politimesteren får myndighet til å foreta justeringer av grensene for lensmannsdistr	nei	nei	ja	ja	-
=====					

De aller fleste endringsforslag som ikke krever lovendringer innebærer endringer i kgl.res. eller forskrifter fastsatt av departementet.